

Магдій Л.О.,
ЗВО «Університет Короля Данила»
Науковий керівник: Бабецька І.Я.,
к.ю.н.
ЗВО «Університет Короля Данила»
м. Івано-Франківськ

УСПАДКУВАННЯ МАЙНА У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

Для кожного з нас період воєнного часу дуже важкий, але крім того кожна людина впродовж життя має право стати спадкоємцем. Норми спадкового права, хоча і пов'язані з горем, трагедією і смутком, але вони надають впевненості в тому, що матеріальне надбання минулого покоління буде справедливо розділено. Із уведенням воєнного стану на території України багато сфер зазнали змін в правовому регулюванні. Спадкове право не є винятком.

Особливості спадкування, які слід врахувати громадянам в період воєнного стану та зміни, які відбулись у відкритті спадкової справи.

Право на спадкування виникає у спадкоємців у день смерті особи або в день, з якого вона оголошується померлою за рішенням суду.

За загальним правилом, нотаріус заводить спадкову справу за місцем останнього проживання померлого. У випадку, коли така інформація відсутня, місцем відкриття спадщини є місцезнаходження нерухомого майна або основної його частини.

Але в умовах воєнного стану, коли громадяни є переселенцями, а деякі території України перебувають під окупацією, уряд спростив процедуру спадкування. Особи мають право звернутися до будь-якого нотаріуса України для заведення спадкової справи, незалежно від останнього місця проживання померлого. Наприклад, якщо спадкоємець у зв'язку з активними бойовими діями не може прибути чи направити заяву за місцем останнього проживання спадкодавця, він може звернутися до будь-якого нотаріуса в регіоні, де він тимчасово перебуває або вимушено переселився.

За загальним правилом, при заведенні спадкової справи нотаріус має вчинити ряд обов'язкових дій, перевірити наявність чи відсутність раніше заведеної спадкової справи, спадкового договору, заповіту, та зареєструвати спадкову справу у Спадковому реєстрі.

В умовах воєнного стану нотаріус може завести спадкову справу без використання спадкового реєстру (якщо доступ обмежено). Але коли доступ до Спадкового реєстру буде відновлено, нотаріус протягом п'яти робочих днів має перевірити наявність заведеної спадкової справи, спадкового договору та заповіту.

Варто зауважити, що видавати свідоцтва про право на спадщину у спадковій справі, заведеній без використання Спадкового реєстру, до її реєстрації у Спадковому реєстрі - заборонено. Такі законодавчі обмеження покликані не допустити зловживань щодо спадщини в воєнний час та після відновлення мирного життя [1].

Згідно з Постановою Кабінету Міністрів України, термін для прийняття спадщини залишається незмінним та становить шість місяців з дня смерті особи. Утім, під час воєнного стану строк для прийняття квартири чи будинку у спадщину чи відмови від них тимчасово призупиняється. Якщо від смерті спадкодавця до запровадження в Україні воєнного стану минуло 6 місяців, можна отримати свідоцтво про право на спадок. Якщо ж людина померла під час війни, відкрити спадщину на нерухомість, яку вона залишила, можна буде через пів року після закінчення воєнного стану. [2]

Відповідно до пункту 3 постанови Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 року № 164 «Деякі питання нотаріату в умовах воєнного стану» встановлено, що на час воєнного стану перебіг строку для прийняття спадщини або відмови від її прийняття зупиняється.

Щодо свідоцтва про право на спадщину то його можна отримати під час війни тільки у тому разі, якщо до 24 лютого 2022 року закінчився піврічний термін для відкриття спадщини.

Якщо спадкувальна справа відкрита в умовах воєнного стану то після закінчення війни нотаріус передасть таку справу колезі за місцем відкриття спадщини, який і видасть свідоцтво про право на неї. [3]

У питанні про спадок можуть виникнути труднощі, адже ризик втрати оригіналів документів внаслідок воєнних дій дуже великий, і такі випадки фіксуються зараз дуже часто. В разі втрати оригіналів документів на майно спадкодавця єдиним варіантом оформлення права на спадщину для спадкоємців є звернення із позовом про визнання права власності на спадкове майно до суду.

Отже, враховуючи все вище наведене, справа відкриття спадкування є довгою і не легкою зважаючи на воєнний стан, але цілком реальною і потрібною. Тому, звертайтеся із заявою про прийняття спадщини під час дії воєнного стану до будь-якого нотаріуса України, який продовжує працювати. (перелік нотаріусів які працюють в умовах воєнного стану, можна ознайомитися на сайті Нотаріальної палати України <https://npu.ua/news/notary/>). Видача свідоцтва про право на спадщину та майно, яке підлягає реєстрації, зокрема й нерухоме майно, проводиться нотаріусом після подання документів щодо належності цього майна спадкодавцеві.

Список використаних джерел:

1. Особливості спадкування у воєнний час URL: https://jurliga.ligazakon.net/analytics/211065_osoblivost-spadkuvannya-pd-chas-vonnogo-stanu
2. Спадкування нерухомості в умовах воєнного стану: що змінилося у процедурі? URL: <https://www.flombu.com/uk/articles/yak-oformyty-spadshchynu-hid-chas-vijny>
3. URL: <https://pravo.ua/voienno-spadshchyna-osoblyvosti-spadkuvannia-pid-chas-voiennoho-stanu/> w